

Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης

Τόμ. 2015, Αρ. 2 (2015)

Λειτουργίες νόησης και λόγου στη συμπεριφορά, στην εκπαίδευση και στην ειδική αγωγή: Πρακτικά 5ου Συνεδρίου

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ Π.Τ.Δ.Ε.
ΚΕΝΤΡΟ ΜΕΛΕΤΗΣ ΨΥΧΟΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

5^ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ 19-21 Ιουνίου 2015

Υπό την αιγίδα του Υπουργείου Πολιτισμού, Παιδείας και
Θρησκευμάτων

« Λειτουργίες νόησης και λόγου στη συμπεριφορά,
στην εκπαίδευση και στην ειδική αγωγή »

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2016

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

Παπαδάτος Γεώργιος
Πολυχρονόπουλος Σταυρούλα
Μπασιτά Αγγελική

ISSN: 2529-1157

ΑΘΗΝΑ

Αστάθμητες ανταλλαγές και ομογενοποίηση: Μια προσέγγιση της νέων για τη κοινωνία και την πόλη των Αχαρνών

Αναστασία Παμουκτσόγλου

doi: [10.12681/edusc.273](https://doi.org/10.12681/edusc.273)

Βιβλιογραφική αναφορά:

Παμουκτσόγλου Α. (2016). Αστάθμητες ανταλλαγές και ομογενοποίηση: Μια προσέγγιση της νέων για τη κοινωνία και την πόλη των Αχαρνών. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης*, 2015(2), 1060-1068.
<https://doi.org/10.12681/edusc.273>

Αστάθμητες ανταλλαγές και ομογενοποίηση: Μια προσέγγιση της νέων για τη κοινωνία και την πόλη των Αχαρνών

Παμουκτσόγλου Αναστασία

Δρ. Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης, π. Πάρεδρος Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Περίληψη

Ο στόχος της έρευνας ήταν να καταγραφούν /αποτυπωθούν οι αυθεντικές απόψεις των μαθητών της περιοχής μας σχετικά με το βαθμό ανοχής ή αποδοχής τους, ως προς τη διαμόρφωση της κοινωνικής/ σχολικής τους ζωής και την επικοινωνία τους, τη διαφορετικότητα και την αποτελεσματικότητα του σύγχρονου σχολείου.

Σε ότι αφορά το εκτιμούν για τη Πόλη τους μας απαντούν ανάλογα με την περιοχή που βρίσκεται το σπίτι τους.

Διαπιστώνεται ότι οι νέοι των Αχαρνών που ωρίμασαν εξαιτίας της οικονομικής κρίσης, επιχειρούν να αμυνθούν όταν 'κακοποιείται' η πόλη τους με φαινόμενα σαν την έλλειψη δημοκρατικής συνείδησης, τα ναρκωτικά, τη σχολική κακοποίηση, κ.λπ.

Λέξεις-Κλειδιά: Κοινωνία, εκπαίδευση, πολυπολιτισμικότητα, κοινωνικές σχέσεις, παραβατικότητα

Abstract

The aim of our paper was to record / captured the authentic views of students of Acharnes on the degree of tolerance or acceptance, in shaping social / their school life and their communication, diversity and effectiveness in modern school.

Results found that young people of Acharnes matured due to the economic crisis, they try to defend themselves when 'abused' the city with phenomena like the lack of democratic consciousness, drugs, school violence, etc.

Keywords: Society, education, multiculturalism, social relations, delinquency

Εισαγωγή

Η πρώτη κοινότητα ιδρύθηκε το 1835 σύμφωνα με Βασιλικό Διάταγμα και συστάθηκε από γηγενείς κατοίκους. Η περιοχή του Δήμου των Αχαρνών, που εξελίχτηκε ραγδαία από ένα «μικρό χωριό» σε μια πολυπολιτισμική πόλη, σήμερα παρουσιάζει όλα τα φαινόμενα μιας σύγχρονης μεγάλης σε έκταση πόλης. Καθώς η πόλη των Αχαρνών είναι μεγάλη διαφορετικά είναι τα προβλήματα στο κέντρο της πόλης, στους Θρακομακεδόνες, το Κόκκινο Μύλο, τη Λαθέα, την Αυλίζα κλπ.

Η ανεπάρκεια του εκπαιδευτικού συστήματος, σε μια Πόλη με υψηλότατα ποσοστά ανεργίας, προσδιορίζεται, σε σημαντικούς άξονες (σχολική διαρροή, έλλειψη υλικοτεχνικής υποδομής, δυσκολία επικοινωνίας και συνεργασίας με συμμαθητές και εκπαιδευτικούς, ελλιπή ενημέρωση και αντιμετώπιση των κοινωνικών κινδύνων).

Στο πλαίσιο αυτό διεξαγάγαμε μια ερευνητική προσπάθεια στη πόλη μας. Η όλη έρευνα στηρίχτηκε σε μια διάθεση κοινωνικού προβληματισμού και με επιστημονική εγκυρότητα, προσπάθησε να αποτυπώσει τη δύναμη αλλά και τα λόγια των παιδιών και των νέων της Πόλης μας για πραγματική Παιδεία σε μια ανθρώπινη πόλη.

1. Η πόλη των Αχαρνών

Ο Δήμος Αχαρνών αποτελεί έναν από τους μεγαλύτερους σε έκταση και πληθυσμό Δήμο της χώρας μας και χαρακτηρίστηκε ολυμπιακός μεταξύ άλλων, το 2004. Η έκταση είναι 146.406 στρέμματα από τα οποία τα 40.000 είναι οικιστικά. Ο Δήμος

αποτελεί τον δεύτερος μεγαλύτερο Δήμο σε έκταση της Περιφέρειας Αττικής και ο έβδομος πανελλαδικά. Οι οικιστικές ενότητες του Δήμου χαρακτηρίζονται από ανομοιομορφία και αυθαίρετη δόμηση. Οι ελλείψεις σε κοινωνικό εξοπλισμό (Ελεύθεροι δημόσιοι χώροι, εκπαίδευση, αθλητισμός, υγεία-πρόνοια) είναι ιδιαίτερα έντονη σε όλες τις οικιστικές περιοχές του Δήμου, δεδομένου ότι μεγάλο μέρος των πολεοδομικών ενοτήτων του ΓΠΣ παραμένουν μέχρι σήμερα εκτός σχεδίου, έχοντας ωστόσο καταταμηθεί και δομηθεί, έτσι ώστε και στο μέλλον (μετά την ένταξή τους στο σχέδιο) να καθίσταται δυσχερής η εφαρμογή του όποιου ρυμοτομικού σχεδίου.

Ο πληθυσμός, περίπου 106.943 κατοίκους, σύμφωνα με την απογραφή του 2011 και είναι ο δωδέκατος δήμος σε πληθυσμό στην Ελλάδα και τέταρτος στην Περιφέρεια Αττικής. Οι μόνιμοι κάτοικοι, του Δήμου Αχαρνών (παλιοί Μενιδιάτες, Πόντιοι, Ρομά, νέοι οικιστές (εσωτερικοί μετανάστες -Αιγαιοπελαγίτες, Κρητικοί, Θεσσαλούς, Μακεδόνες, Ηπειρώτες), αλλοδαποί (χώρες προέλευσης: Αλβανία, Πακιστάν, Ρουμανία, Ινδία, Καζακστάν, η Ουκρανία, το Μπαγκλαντές, Ρωσία και η Αρμενία) συνθέτουν ένα πολύχρωμο και πολύ-πολιτισμικό μωσαϊκό βάσει των εθνικών, φυλετικών, θρησκευτικών και άλλων χαρακτηριστικών του. Αυτή η πολυμορφία του πληθυσμού θέτει το βασικό ζήτημα της κοινωνικής συνοχής. Στο πλαίσιο αυτό ως βασική προϋπόθεση για την ανάπτυξη του Δήμου ανακύπτει η ανάγκη καλλιέργειας μιας ενιαίας τοπικής ταυτότητας.

Ο μικτός πληθυσμός αποτελείται από Έλληνες σε ποσοστό 70% και 30%.

Στο Δήμο Αχαρνών, τα ποσοστά που αναφέρονται στο μορφωτικό επίπεδο των κατοίκων δεν διαφέρουν σημαντικά από εκείνα άλλων περιοχών, αν και συγκριτικά με τη περιφέρεια Αττικής το μορφωτικό επίπεδο του μόνιμου πληθυσμού του Δήμου είναι γενικά χαμηλότερο.

Ο δήμος αποτελεί πόλο εγκατάστασης παραγωγικών μονάδων του δευτερογενή τομέα. Παρατηρείται υψηλή συγκέντρωση μεταποιητικών μονάδων όπως βιομηχανικές και βιοτεχνίες, αποθήκες χονδρεμπορίου και εκθετήρια εταιρειών λόγω της σχετικά φτηνής γης και ανυπαρξίας ελέγχου της τελευταίας. Ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού απασχολείται σε βιομηχανικές και βιοτεχνικές μονάδες.

Στα διοικητικά όρια του δήμου περιλαμβάνονται : ο Κόκκινος Μύλος, η Βαρυμπόμπη, οι Θρακομακεδόνες, το Αεροδρόμιο Τατοΐου (Δεκέλεια), μικρό μέρος του πρώην Βασιλικού Κτήματος, το Ολυμπιακό Χωριό και μεγάλο μέρος του Εθνικού Δρυμού της Πάρνηθας , το Μον Παρνές και δύο ορειβατικά καταφύγια.

Στην Αυλίζα Μενιδίου, σύμφωνα με το ΠΡΟ.ΠΟ. και της ΕΛ.ΑΣ., εντοπίζεται το μεγαλύτερο πρόβλημα εγκληματικότητας, όπου εξελίσσεται καθημερινά εμπόριο όπλων-ναρκωτικών, διακίνηση παράτυπων μεταναστών, κλοπές, καύση καλωδίων, κατοχή και χρήση όπλων, διαταράξεις, αρπαγές τσαντών.

2. Θεωρητικό πλαίσιο

Μολονότι ο τόπος κατοικίας θα μπορούσε να επιδρά για μια σειρά διαφορετικών αιτίων, οι ερευνητές επικεντρώνονται στην ομάδα των ομηλίκων και το μοντέλο των ρόλων (Glaeser και Scheinkman, 2001), το κοινωνικό κεφάλαιο (Bourdieu, 1980, Portes, 1998, Lin, 2001), τα κοινωνικά δίκτυα (Bayer et al., 2008), τον κορφορμισμό (Bernheim, 2004) ή τους τοπικούς πόρους (Durlauf, 1996). Στο πλαίσιο αυτό είναι δύσκολη η διάκριση μεταξύ αυτών των θεωριών εμπειρικά και η έρευνα έχει επικεντρωθεί κυρίως στην εκτίμηση ενός γενικού "συμφραζόμενου" φαινομένου που δεν οριοθετούν με σαφήνεια τα φαινόμενα.

Στις κοινωνικές επιστήμες, το κοινωνικό κεφάλαιο, θεωρείται εξαιρετικά σημαντικό για την κατανόηση του πώς τα κοινωνικά στοιχεία επιδρούν στη βελτίωση της ατομικής και συλλογικής έκφρασης (Bourdieu, 1980, 1986, Coleman, 1988, Lin,

1982, 1997, Φραγκουδάκη, 1985, Παμουκτσόγλου 2001). Η μελέτη του κοινωνικού κεφαλαίου έχει δυο ερευνητικούς άξονες. Ο πρώτος ερευνά το ατομικό κοινωνικό κεφάλαιο δηλαδή πως τα άτομα έχουν πρόσβαση στα κοινωνικά δίκτυα για την επίτευξη προσωπικών στόχων, όπως π.χ. το κοινωνικό status (Flap & De Graaf, 1986). Ο δεύτερος άξονας εστιάζει στη χρησιμότητα του κοινωνικού κεφαλαίου για τη συλλογική δράση- πώς η συμμετοχή σε ομάδες και συλλόγους ενισχύει συλλογικούς στόχους, όπως η συμμετοχική δημοκρατία και η κοινωνική ανάπτυξη (Putnam, 1995).

Τα παιδιά που μεγαλώνουν σε υποβαθμισμένες γειτονιές υστερούν στο σχολείο και αργότερα στη ζωή. Η ανάπτυξη και εξέλιξη της παιδικής ηλικίας σε περιοχές όπου υπάρχει πυκνή δόμηση ή κατοίκηση σε δημόσια κτίρια (κοινωνική κατοικία), χαρακτηρίζονται από πολύ υψηλά ποσοστά ανεργίας και εξαιρετικά χαμηλά ποσοστά προσόντων, συνδέεται δε με δυσμενείς εκβάσεις, στην ενήλικη ηλικία καθώς είναι πιθανό να είναι καταθλιπτικοί, άνεργοι, καπνιστές, παχύσαρκοι, και να έχουν χαμηλότερα επίπεδα προσόντων σε σύγκριση με τους ομηλικούς, οι οποίοι δεν είχαν την ίδια παιδική ηλικία (Lupton κ.α, 2009). Εάν διαβιούν σε μια περιοχή χαρακτηρισμένη ως «κακή γειτονιά» έχει άμεσες επιπτώσεις σε τομείς, όπως τη σχολική επιτυχία, και σε ακραίες περιπτώσεις τα μειονεκτούντα άτομα εγκλωβίζονται στον αέναο κύκλο της φτώχειας. Το φαινόμενο αυτό οφείλεται σε μια ποικιλία παραγόντων όπως: οι παρέες των ομηλικών και η μίμηση (Glaeser & Scheinkman, 2001), τα κοινωνικά δίκτυα (Gibbons κ.α, 2013), τον κομφορμισμό (Fehr & Falk, 2002) ή τις δημόσιες επενδύσεις (σχολική ποιότητα), (Lupton, 2005, Παμουκτσόγλου 2001α). Σε μια κοινωνία όπου ο καθένας έχει δικαίωμα ίσων ευκαιριών, είναι φυσικό να προσελκύσει το ενδιαφέρον των ερευνητών ότι συνδέεται με τις υποβαθμισμένες περιοχές και την εκπαιδευτική ή άλλη εξέλιξη των νέων..

3. Η έρευνα

3.1. Το Δείγμα

Το δείγμα μας αποτέλεσαν μαθητές των Πρωτοβάθμιας, Δευτεροβάθμιας (Γενικής – Τεχνικής Επαγγελματικής) Εκπαίδευσης του Δήμου Αχαρνών. Καθώς εκτιμούμε ότι η ερευνητική μας προσπάθεια είναι πιλοτική, και η περιοχή του Δήμου Αχαρνών εξαιρετικά εκτεταμένη, το δείγμα μας ήταν τυχαίο, ανάλογα με τη περιοχή της σχολικής μονάδας όπου φοιτούσαν. Το σύνολο των μαθητών που συμμετείχαν ήταν πενήντα πέντε (55). Από αυτά το 61% (34) ήταν αγόρια και τα 39% (21) κορίτσια. Οι μαθητές που προέρχονταν από την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (Ε΄ και Στ΄ Τάξη) κάλυπταν το 55% του συνόλου των ερωτηθέντων καθώς στη πρωτοβάθμια φοιτά το μεγαλύτερο ποσοστό των νέων σχολικής ηλικίας της περιοχής.

Σε ότι αφορά την κοινωνική τους προέλευση (ανώτερη, μεσαία, κατώτερη) το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματός μας ανήκει στο κατώτερο κοινωνικό στρώμα ποσοστό 64,84%, ενώ το μικρότερο ποσοστό στο ανώτερο κοινωνικό στρώμα ποσοστό 16,61%. Διαπίστωση αναμενόμενη. Ακόμη διαπιστώνουμε, ότι όσον αφορά τις εκπαιδευτικές βαθμίδες το μεσαίο κοινωνικό στρώμα, εμφανίζεται υψηλότερο στο Γυμνάσιο, ενώ μειώνεται αισθητά το κατώτερο κοινωνικό στρώμα. Παρατηρείται, ότι όσον αφορά το Δημοτικό Σχολείο, εμφανίζεται το ανώτερο και το κατώτερο κοινωνικό στρώμα¹.

---

¹ Εδώ θα τολμούσαμε να θέσουμε μια υπόθεση, ότι κατά το διάστημα αυτών των τριών ετών εμφανίζεται ένα κυμαινόμενο ποσοστό της τάξης του 8 - 10 %, το οποίο διαμοιράζεται σε 1,5 - 2% σε νεόπλουτους και το υπόλοιπο ολισθαίνει προς το κατώτερο κοινωνικό στρώμα. Να είναι αυτό αποτέλεσμα της κρίσης;

3.2. Η ερευνητική μέθοδος

Για τη μελέτη αυτή υιοθετήθηκε, μια ρητά ερμηνευτική, ποιοτική προσέγγιση, η μεμονωμένη συνέντευξη και η ομάδα εστίασης (focus group). Η μελέτη πραγματοποιήθηκε το ακαδημαϊκό έτος 2013-14.

Η μέθοδος των ομάδων εστίασης (focus group), συνίσταται σε ένα μεθοδολογικό εργαλείο άντλησης ποιοτικών δεδομένων και σαν μέθοδος ομάδων επικέντρωσης (Τσουρβάκας 1997), μέσα από μια διαδικασία άμεσης αλληλεπίδρασης και οργανωμένη συζήτηση των συμμετεχόντων στην ομάδα. Η μέθοδος των ομάδων εστίασης (focus groups) η οποία αναφέρεται συνίσταται άντλησης ποιοτικών δεδομένων, στοιχείων και πληροφοριών, μέσα από μια διαδικασία άμεσης αλληλεπίδρασης των συμμετεχόντων στην ομάδα και για ένα συγκεκριμένο και σαφώς καθορισμένο θέμα - ερευνητικό αντικείμενο. Θεωρείται ως μια από τις πιο αναπτυσσόμενες μεθόδους συλλογής ποιοτικών δεδομένων και ποιοτικής κοινωνικής έρευνας.

Η ποιοτικές μέθοδοι εφαρμόζονται σε ερευνητικά εγχειρήματα και προσεγγίσεις που έχουν ως βασικό στόχο την διερεύνηση ποιοτήτων και πιο συγκεκριμένα κοινωνικών ποιοτήτων. Με άλλα λόγια έχουν στόχο την αποκάλυψη σχέσεων ή συσχετίσεων ανάμεσα σε κοινωνικά υποκείμενα και κοινωνικές ομάδες, την περιγραφή, ανάλυση και κατανόηση κοινωνικών διαδικασιών, την διατύπωση ή αναδιατύπωση υποθέσεων και θεωρητικών θέσεων για το κοινωνικό γίνεσθαι και την διακρίβωση κοινωνικών σχέσεων, θέσεων και ρόλων. Η ποιοτική έρευνα στοχεύει στην περιγραφή, ανάλυση, ερμηνεία και κατανόηση κοινωνικών φαινομένων, καταστάσεων και ομάδων απαντώντας κυρίως στα ερωτήματα «πώς» και «γιατί». Αποτελεί εκείνο το εργαλείο, το οποίο επιτρέπει στον ερευνητή να διερευνήσει σκέψεις, αξίες, προκαταλήψεις, στάσεις, συναισθήματα, εμπειρίες, απόψεις και αναπαραστάσεις των συμμετεχόντων ελεύθερα και σε βάθος (Ιωσηφίδης, 2003:59).

Το περιεχόμενο των συζητήσεων – συνεντεύξεων περιστράφηκε στις εμπειρίες τους και ειδικά:

1. τα πολιτιστικά ερεθίσματα, τη διαφορετικότητα, την πληροφόρηση και τις προσδοκίες του,
2. τον τρόπο με τον οποίο συμβάλλει το κοινωνικό περιβάλλον στην κοινωνική συνειδητοποίηση του αγαθού της εκπαίδευσης,
3. το ψυχολογικό κλίμα, που βιώνει ο μαθητής στο άμεσο οικογενειακό και σχολικό περιβάλλον.
4. Την έννοια του πολίτη και πως διαβιούν στην πόλη τους.

4. Αποτελέσματα

Σε μια συνοπτική παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας αξίζει να επισημάνουμε τα παρακάτω:

4.1 Ο σχολικός θεσμός

Η πλειονότητα των ερωτηθέντων, χωρίς να εμφανίζουν σημαντικές διαφορές κατά φύλο ή κοινωνική προέλευση, εκτιμούν ότι η σχολική φοίτηση αποτελεί μια απαραίτητη διαδικασία της καθημερινότητας τους.

Αρκετοί όμως ιδιαίτερα όσοι από το δείγμα φοιτούσαν στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση, θεωρούν ότι αυτή η τακτική συνεπής, καθημερινή σχολική διαδικασία δεν τους προκαλεί κανένα ενδιαφέρον και χαρακτηρίζουν το σχολικό θεσμό, πληκτικό, ανιαρό, μονότονο, αναγκαίο κακό ή μια χαρά κ.λπ. Οι σχολιασμοί αυτοί υποκρύπτουν μια ανάγκη για μια πραγματική μεταρρύθμιση του εκπαιδευτικού

συστήματος καθώς οι μαθητές αυτοί υποστηρίζουν ότι δεν συμβαδίζει με τις πραγματικές ανάγκες και τα ενδιαφέροντά τους.

Ακόμη εκτιμούν ότι αυτή η καθημερινή «αναγκαία μονοτονία», οφείλει να τους παρέχει δυνατότητα καλλιέργειας των ιδιαίτερων ενδιαφερόντων, κλίσεων και δυνατοτήτων τους, καθώς αναφέρουν σήμερα η οικογένεια γενικότερα ή ιδιαίτερα, αδυνατεί είτε γιατί οι ίδιοι οι γονείς δεν ενδιαφέρονται είτε γιατί δεν έχουν -κυρίως αυτό - τις γνώσεις και την οικονομική δυνατότητα.

Σχεδόν όλοι όσοι συμμετείχαν στην έρευνα στο επίπεδο των μεγάλων τάξεων του Δημοτικού Σχολείου ή τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση θεωρούν χρήσιμο να υπάρχει διαθέσιμο στις σχολικές μονάδες («όχι κάθε μέρα») ένα άτομο με δεξιότητες άσκησης συμβουλευτικού έργου επαγγελματικού προσανατολισμού ή ψυχολογικής υποστήριξης. Αυτό το άτομο θα καλύψει ανάγκες που δεν παρέχει η οικογένεια και οι εκπαιδευτικοί του σχολείου («πολύ καλοί κατά τα άλλα») δεν μπορούν να βοηθήσουν. Βέβαια η πρόταση για τη ύπαρξη ατόμου με εξειδίκευση στην συμβουλευτική καριέρας μειώνεται στο Λύκειο, καθώς έχουν πια επιλέξει την επαγγελματική του κατεύθυνση.

Αντίθετα η συνύπαρξη στο σχολικό χώρο με εξειδικευμένο επιστήμονα στη ψυχολογική υποστήριξη αυξάνεται σημαντικά στο επίπεδο της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Γενικής και Τεχνικής Επαγγελματικής).

Η ανεπάρκεια του εκπαιδευτικού συστήματος, σε μια Πόλη με υψηλότατα ποσοστά ανεργίας, προσδιορίζεται, σε σημαντικούς άξονες:

- 1) Την έλλειψη προστασίας για την μείωση της σχολικής διαρροής από την υποχρεωτική εκπαίδευση.
- 2) Τη δυσκολία επικοινωνίας και συνεργασίας με συμμαθητές και εκπαιδευτικούς
- 3) στην ελλιπή ενημέρωση και αντιμετώπιση των κοινωνικών κινδύνων όπως: ναρκωτικά, αλκοολισμό, κάπνισμα, σχολική κακοποίηση, διαπροσωπικών σχέσεων, δυσλειτουργικές οικογένειες, Α.Μ.Ε.Α. κ.α.
- 4) Ελλείψεις στην υλικοτεχνική δομή των σχολικών χώρων και αλλού.

Η ανεπάρκεια αντιμετώπισης των ειδικών αυτών προβλημάτων, εκτιμούν ότι τροφοδοτεί και τη σχολική βία καθώς πιστεύουν ότι «το νταηλικί» εκφράζει άτομα χωρίς αξίες, χωρίς πρότυπα, με γονείς και εκπαιδευτικούς αδιάφορους, που δεν έχουν τι άλλο να κάνουν. Τους καθιστά απομονωμένους, μοναχικούς, που «επικοινωνούν» με τις οθόνες (κινητά τηλέφωνα, τηλεόραση, DVD, κοινωνικά δίκτυα και video-games).

Εκείνο πραγματικά θεωρούν ότι θα κάνει «τη διαφορά» στη σχολική τους φοίτηση στηρίζεται σε φράσεις όπως: «να είναι πιο ελεύθερο και δημιουργικό», «να καλύπτει όλες τις ανάγκες των μαθητών», «να έχουμε τακτικές ώρες διαλόγου και επικοινωνίας», «πιο λίγες ώρες μάθημα και να χρησιμοποιούμε και τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές», να ασχολούμαστε με το θέατρο, τις εκδρομές, τις καλλιτεχνικές δραστηριότητες, τις ηλεκτρονικές σελίδες κλπ.

4.2.Το σχολικό κτίριο

Το ιδανικό σχολείο («και που να το βρεις») είναι:

- Χώρος ευχάριστος, ασφαλής, λειτουργικός, μακριά από βιομηχανίες και επικίνδυνες δραστηριότητες.

- Είναι κατασκευασμένο με καλαισθησία, ώστε να δημιουργεί φιλική ατμόσφαιρα κι όχι συναισθήματα αποξένωσης και αποστροφής που δημιουργούν τάσεις βίας.
- Διαθέτει καλοσχεδιασμένους, καθαρούς υγιεινούς και λειτουργικούς χώρους άθλησης και παιχνιδιού

Η πλειονότητα του δείγματος απορρίπτει τα συνηθισμένα γκρίζα, ομοιόμορφα και ομοιόχρωμα, ανώνυμα, τσιμεντένια σχολικά κτήρια, χωρίς ίχνος πράσινου. Όπως αναφέρουν σχεδόν όλα τα κτίρια των σχολείων όπου φοιτούν δεν ικανοποιούν τις αισθητικές τους ανησυχίες.

Προτείνουν, εφόσον είναι εφικτό, να συμμετείχαν οι ίδιοι σε δράσεις καλλωπισμού και «νιασίματος» του σχολικού κτιρίου. «Αυτό θα ήταν πολύ καλύτερο».

4.3.Οι εκπαιδευτικοί

Σε ότι αφορά τους εκπαιδευτικούς που έχουν, η γενική εικόνα είναι ότι κάνουν πολύ καλά τη δουλειά τους, ανάλογα με τις περιστάσεις και τις συνθήκες. Όμως θα ήθελαν να βελτιωθούν ακόμη περισσότερο καθώς θέλουν να είναι πιο χαμογελαστοί, καταδεκτικοί, με χιούμορ, δίκαιοι, να αξιολογούν με βάση την προσπάθεια και να μην αναθέτουν πολλή δουλειά για το σπίτι. «Γιατί εκεί ποιος θα σε βοηθήσει;»

Σε ότι αφορά τη σχολική μελέτη και το αν το διάβασμα (γενικά) προάγει τη διάθεση για δουλειά χαρακτηριστικές είναι οι απαντήσεις:

- «Σου λένε διάβασε. Τι να το κάνεις αν δεν ξέρεις τι θα γίνεις;»
- «Οι δικοί μου δεν έχουν ούτε ένα βιβλίο. Εγώ όμως πρέπει να διαβάζω.»
- «Άμα είσαι άριστος θα πας πανεπιστήμιο. Όμως βλέπω και το αξάδερφο μου. Έχει πτυχία και είναι άνεργος.»

Σε μια χώρα σαν την Ελλάδα όπου η μόρφωση των παιδιών (ανεξάρτητα από φύλο, κοινωνική ή οικονομική προέλευση κλ.π) αποτελεί το πρώτο μέλημα, ήδη από τις απαρχές της ίδρυσης του νεοελληνικού κράτους, είναι εξαιρετικά σημαντικό να διαπιστώνουμε ότι απαξιώνεται η εκπαίδευση, στα μάτια των παιδιών. Και βέβαια εκτιμούμε ότι χρειάζεται περαιτέρω έρευνα για να εξετάσουμε με λεπτομέρεια το τι και ποιος τα επηρεάζει με τέτοιο τρόπο.

4.4.Η πόλη μας

Σε ότι αφορά το δεύτερο μέρος της έρευνας δηλαδή το τι αισθάνονται ή επιθυμούν για τη Πόλη τους μας απαντούν ανάλογα με την περιοχή που βρίσκεται το σπίτι τους. Καθώς η πόλη των Αχαρνών είναι μεγάλη, τα προβλήματα στο κέντρο της πόλης, στους Θρακομακεδόνες, την Αυλίζα, το Κοκκίνο Μύλο, το Κεντρικό Μενίδι κλπ. είναι διαφορετικά.

Ο χαρακτηρισμός της πόλης των Αχαρνών ως πολυπολιτισμικής πόλης από το δείγμα μας είναι πολύ θετικός. Τον χρησιμοποιούν ως προσδιορισμό συμβίωσης και αλληλοσεβασμού των διαφορετικών πολιτισμών και καταγωγών των κατοίκων της. Στη περιοχή λειτουργεί ένα Διαπολιτισμικό Γυμνάσιο αλλά όλες οι σχολικές μονάδες είναι εν δυνάμει διαπολιτισμικές.

Όλοι οι μαθητές αναφέρονται στην έλλειψη αθλητικών χώρων και την εγκατάλειψη των αθλητικών εγκαταστάσεων του Ολυμπιακού Χωριού.

Ένα δεύτερο γι αυτούς σημαντικό ζήτημα είναι τα προβλήματα της συγκοινωνίας. Των ΜΜΕ που δυσκολεύουν την επικοινωνία στις περιοχές της μεγάλης πόλης και τη δυσκολία μεταφοράς τους στα σχολικά κτίρια.

Αξιοσημείωτο είναι ότι οι μαθητές ανεξάρτητα από ηλικία αναφέρουν ως το σημαντικότερο πρόβλημα της Πόλης ην Ανεργία. Η ανεργία εκτιμούν ότι δημιουργεί όλα τα προβλήματα και κυρίως την ανάγκη να σιτίζονται στο σχολείο.

Στα άλλα προβλήματα περιλαμβάνουν έργα υποδομών όπως: ρυμοτομία, αποχέτευση, φωτισμό, καθαριότητα κλ.π.

Ενδεικτικά αναφέρουν:

- Πολλά. Να πηγαίνω κάπου να συναντώ τους φίλους μου.
- Καλύτερη συγκοινωνία. Φοβάμαι να κάθομαι με τα πρεζόνια.
- Πεζοδρόμια. Έχεις περπατήσει στο κέντρο;
- Αποχέτευση. Όταν βρέχει θέλεις βάρκα στο Μενίδι.
- Το Ολυμπιακό Χωριό γιατί μένει αχρησιμοποίητο;
- Υπάρχουν αθλητικές εγκαταστάσεις στο Ολυμπιακό Χωριό και ο δήμος θέλει λεφτά να κάνει καινούργιες και να φορολογηθούν άδικα οι γονείς μας;
- Καθαριότητα. Ακόμη και πάνω στους Θρακομακεδόνες στη πλατεία, είναι χάλια.

Αξιοσημείωτη είναι η φράση: «Τίποτα. Και αν μου λείπουν πράγματα, ποιος θα τα φτιάξει με τι λεφτά; Χρωστάμε!!»

Εκτιμούμε πως το επίπεδο ανάπτυξης μιας κοινωνίας απεικονίζεται στις επιδόσεις και στους δείκτες αποτελεσματικότητας ή επιτυχίας κάθε εκπαιδευτικής μονάδας, και επομένως η κρίση του σχολείου συνιστά και κρίση της τοπικής κοινωνίας, καθότι υπάρχει άμεσος συσχετισμός ανάμεσα στην κοινωνία και στο σχολείο, στην οικονομική και πολιτισμική υποδομή, στην τοπική ιστορία, στην κουλτούρα καθώς και στους εκπαιδευτικούς θεσμούς. Οι νέοι και τα παιδιά είναι το μέλλον μας και αυτό οφείλουμε και πρέπει να προστατεύσουμε.

5. Συζήτηση

«Το κακό όνομα της πόλης σου σε κυνηγάει όπου και είσαι.»

Οι προκλήσεις που αναδύονται από τη μελέτη μας είναι συχνά συμπτώματα ακόμη πιο περίπλοκων κοινωνικών ζητημάτων όπως η φτώχεια, η ψυχική ασθένεια, ο ρατσισμός, η κακοποίηση και η οικονομική αποσάθρωση.

Μια από τις πιο δύσκολες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής είναι να αποφασιστεί πώς να αντιμετωπίσει τα διοικητικά και κοινωνικά προβλήματα. Έχουμε ορίσει σπασμένα παράθυρα ή σπασμένες ζωές;

Βιβλιογραφία

Bayer P., Ross S.L., Topa G. (2008), Place of work and place of residence: informal hiring networks and labour market outcomes, *Journal of Political Economy*, 116 (6) pp. 1150–1196

Bernheim B.D. (1994), A theory of conformity, *The Journal of Political Economy*, 102 (5) pp. 841–877

- Bourdieu, P. (1980) Le capital social. Actes de la Recherche en Sciences Sociales 31 (1980), 2-3 Bourdieu, Pierre: Le sens pratique. Paris: Minuit.
- Bourdieu, P. (1986) The forms of capital. In: John G. Richardson (ed.): Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education. New York: Greenwood Press, p. 241-258.
- Coleman, James S. (1988) Social capital in the creation of human capital. American Journal of Sociology, vol. 94 Supplement, 95-120. Contemporary American discourse of civil society. In: Mark E. Warren (ed.): Democracy and Trust. Cambridge: Cambridge University Press 1999, 208-248
- Durlauf S. (1996), A theory of persistent income inequality, Journal of Economic Growth, 1 pp. 75-93
- Fehr E., Falk A. (2002), Psychological foundations of incentives, European Economic Review, 46 (4-5) pp. 687-724
- Lin N. (1982). Social resources and instrumental action. In Social Structure and Network Analysis, ed. PV Marsden, N Lin, pp. 131- 45. Beverly Hills, CA: Sage
- Lin N. (1990). Social resources and social mobility: a structural theory of status attainment. In Social Mobility and Social Structure, ed. RL Breiger, pp. 247-171. New York: Cambridge Univ. Press
- Lupton R., Tunstall R., Sigle-Rushton W., Obolenskaya P., Sabates R., Meschi E., Kneale D., Salter E. (2009), Growing up in Social Housing in Britain, Report, Joseph Rowntree Foundation, York
- Lupton R. (2005), Social justice and school improvement: improving the quality of schooling in the poorest neighborhoods, British Educational Research Journal, 31 (5) pp. 589-604
- Flap, H.D. and De Graaf, N.D. (1986) 'Social capital and attained occupational status.' Netherlands Journal of Sociology 22:145-61.
- Gibbons S., Silva O., Weinhardt F. (2013), Everybody needs good neighbors? Evidence from students' outcomes in England, The Economic Journal, 123 (571) pp. 831-874
- Glaeser E., Scheinkman J., (2001) Measuring social interactions in S. Durlauf, P. Young (Eds.), Social Dynamics, MIT Press, Boston, MA
- Putnam, Robert D. (1995), Bowling alone: America's declining social capital. Journal of Democracy Vol. 6 1, 64-78.
- Ιωσηφίδης, Θ. (2003) Ανάλυση ποιοτικών δεδομένων στις κοινωνικές επιστήμες. Αθήνα : Κριτική.
- Κυριαζή, Ν. (1999) *Η Κοινωνιολογική Έρευνα. Κριτική Επισκόπηση των Μεθόδων και των Τεχνικών*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Παμουκτσόγλου Αναστασία (2001α) «Αποτελεσματικό Σχολείο: Χαρακτηριστικά και Αντιλήψεις σε μια Προσπάθεια Αξιολόγησής του», «Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων», Τεύχος 5, Αθήνα, σελ. 81 - 91.
- Παμουκτσόγλου Α. (2001) *Εννιάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση - Ζήτημα πολιτικής επιλογής και όχι μόνο*, Αθήνα: εκδ. Γρηγόρη
- Πλάτωνος-Γιώτα Μαρία (2004) *Αχαρνάι ιστορική και τοπογραφική επισκόπηση των Αρχαίων Αχαρνών, των γειτονικών Δήμων και των οχυρώσεων της Πάρνηθας*", Δήμος Αχαρνών
- Φραγκουδάκη, Α. (1985). *Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης - Θεωρίες για την Κοινωνική* Τσουρβάκας, Γ.Ε (1997) *Ποιοτική Έρευνα: οι Εφαρμογές της στη Μελέτη των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας*. Αθήνα: Εκδοτικός Όμιλος Συγγραφέων Καθηγητών. *Ανισότητα στο Σχολείο*. Αθήνα: Παπαζήσης.